

โรคทริคิโนซิส (Trichinosis)

ในปี พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2013) สำนักระบาดวิทยา ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคทริคิโนซิส 19 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต อัตราป่วย 0.03 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 1 ราย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 - 2556 อัตราป่วยมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย (รูปที่ 1) ผู้ป่วยทั้งหมดได้รับรายงานจากภาคเหนือจากจังหวัดน่าน 13 ราย และเชียงใหม่ 6 ราย อัตราป่วยต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 2.72 และ 0.36 ตามลำดับ (รูปที่ 2) จังหวัดน่านที่อำเภอปัว มีรายงานการเกิดโรคติดต่อกัน 2 ปี

พบผู้ป่วยเพศชาย 11 ราย เพศหญิง 8 ราย อัตราส่วนหญิงต่อชาย 1 : 1.4 กลุ่มอายุที่มีอัตราป่วยสูงสุด ได้แก่ กลุ่ม 65 ปีขึ้นไป และอายุ 55 - 64 ปี จำนวนผู้ป่วย กลุ่มละ 5 ราย อัตราป่วย 0.10 และ 0.08 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 45 - 54 ปี จำนวนผู้ป่วย กลุ่มละ 4 ราย อัตราป่วย 0.04 ต่อประชากรแสนคน อาชีพที่มีจำนวนผู้ป่วยสูงสุด คือ งานบ้าน และเกษตรกรกรรม แต่ละกลุ่มร้อยละ 42.11 ผู้ป่วยทั้งหมดอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลชุมชนพบผู้ป่วยและมีการระบาดในเดือนเมษายน - มิถุนายน เดือนมิถุนายนมีผู้ป่วยมากที่สุด 12 ราย (รูปที่ 3)

จากการสอบสวนการระบาดของทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) นอกจากการเฝ้าระวังตามปกติ (รง.506) มีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

จังหวัดน่านพบการระบาดที่อำเภอปัว บ้านศาลา บ้านปงสนุก บ้านปงหนึ่ง บ้านทุ่งชัย บ้านสบบัว บ้านดอนแก้ว และบ้านวังม่วง ตำบลเจดีย์ชัย พบผู้ป่วยจำนวน 52 ราย เป็นชาย 33 ราย หญิง 19 ราย อัตราส่วนเพศหญิงต่อชาย เท่ากับ 1 : 1.7 ผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 16 - 82 ปี ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี (กลุ่มอายุละร้อยละ 36.53) รองลงมา ได้แก่ อายุ 41- 50 ปี (19.23%) และ 21 - 30 ปี (5.76%) รายแรกเริ่มป่วยเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 รายสุดท้าย วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2556 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการมีไข้ ปวดบ่าตา ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้ออ่อนแอ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน และท้องเสีย ผลการสุ่มตรวจเม็ดเลือดขาวชนิดอีโอซิโนฟิลในผู้ป่วยและผู้สัมผัส จำนวน 31 ราย พบว่า 30 ราย ร้อยละ 96.77 มีค่าสูงกว่าค่าปกติ และค่าครีเอตินินฟอสโฟไลเปสในผู้ป่วย 31 ราย จาก 34 ราย ร้อยละ 91.17 สูงกว่าค่าปกติ⁽¹⁾ สาเหตุการเกิดโรคครั้งนี้ เนื่องจากชาวบ้านนาคำ ได้นำสุกรพื้นเมืองจากบ้านปงสนุก ตำบลเจดีย์ชัย มาชำแหละและให้นำมาประกอบอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ในช่วงงานบวงสรวงพระธาตุประจำปี เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2556

จังหวัดเชียงใหม่พบการระบาดที่อำเภอแม่ฮาดที่บ้านเมืองงาม ตำบลท่าตอน พบผู้ป่วยจำนวน 26 ราย เป็นชาย 15 ราย หญิง 11 ราย อัตราส่วนเพศหญิงต่อชาย เท่ากับ 1 : 1.4 ผู้ป่วย

มีอายุระหว่าง 9 - 74 ปี ค่ามัธยฐานอายุ 43 ปี รายแรกเริ่มป่วยเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2556 รายสุดท้าย วันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2556 ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการมีไข้ บวมที่หนังตา ใบหน้า และลำตัว ท้องเสีย ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน อ่อนเพลีย และปวดบ่าตา ผลการสุ่มตรวจเม็ดเลือดขาวชนิดอีโอซิโนฟิลในผู้ป่วยจำนวน 13 ราย พบว่า 11 ราย ร้อยละ 84.62 มีค่าสูงกว่าค่าปกติ ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยการตรวจซีรั่มชนิด IgG ด้วยวิธี ELISA ในผู้ป่วย 13 ราย พบว่า 6 ราย ร้อยละ 46.15 ให้ผลบวก สาเหตุการเกิดโรคครั้งนี้เนื่องจากชาวบ้าน ชนเผ่ากระเหรี่ยง นับถือศาสนาคริสต์ ได้นำสุกรพื้นเมืองจากบ้านใหม่หมอกจ๋าม ตำบลท่าตอน มาชำแหละและแบ่งกันในกลุ่มญาติพี่น้อง แล้วนำมาประกอบอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ในช่วงเทศกาลอีสเตอร์เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2556⁽²⁾

สถานการณ์การเกิดโรคทริคิโนซิสในปี พ.ศ. 2556 สาเหตุการเกิดโรคไม่แตกต่างจากปีที่แล้ว คือ ส่วนใหญ่เกิดจากการรับประทานเนื้อสุกรสุก ๆ ดิบ ๆ จังหวัดน่านเป็นพื้นที่ซ้ำในปี พ.ศ. 2555 และเป็นจังหวัดทางภาคเหนือที่มีรายงานผู้ป่วยโรคทริคิโนซิสติดต่อกันเกือบทุกปี ซึ่งแสดงว่ายังมีสัตว์รังโรคอยู่ การระบาดมักเกิดในช่วงเทศกาลเสมอ

สรุป จำนวนผู้ป่วยด้วยโรคทริคิโนซิสในปีนี้ จากการเฝ้าระวังเชิงรับ และการเฝ้าระวังเชิงรุก (Active finding) มีผู้ป่วยรวม 78 ราย จากจังหวัดน่าน 52 ราย และเชียงใหม่ 26 ราย

เอกสารอ้างอิง

1. นันทวิชญ์ เมฆแสน, เสถียร บัณฑวัฒน์, ปารมี พรหมไชยวงศ์, สุรางคนางค์ โมจิตร, พงษ์ศักดิ์ หัวหน้าและอรวิลา ตนง. รายงานการสอบสวนเบื้องต้นผู้ป่วยสงสัยโรคทริคิโนซิส ตำบลเจดีย์ชัย อำเภอปัว จังหวัดน่านวันที่ 10 - 21 มิถุนายน 2556. [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.]: [ม.ป.ท.]; [ม.ป.ท.].
2. อำพรณี ศรีทอง, ชูพงศ์ แสงสว่าง, อินทร สมเด็จพระ, อำนวย ธนุสิทธิ์, ฉัตรสุดา ธงชัยสุวรรณ, พรนภา บันแก้วและคณะ. รายงานการสอบสวนโรคเบื้องต้นกลุ่มผู้ป่วยสงสัยโรคทริคิโนซิส ตำบลท่าตอนอำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 4 - 23 เมษายน 2556. [เอกสารอัดสำเนา]. [ม.ป.ท.]: [ม.ป.ท.]; [ม.ป.ท.].

ผู้เรียบเรียง

ธีรศักดิ์ ชักนำ

บรรณาธิการวิชาการ

น.สพ.ประวิทย์ ชุมเกษียร

